

(Geertje Grom foto sanne linssen)
 © Geertje Grom foto sanne linssen

75 JAOR VREEJ

Hoe zet je 75 jaar bevrijding in Limburg om in muziek? Componist Christiaan Janssen (45) uit Heerlen maakte samen met tekstschrijver Frans Pollux het stuk '75 Jaor Vreej' dat op 20 september in Heerlen in première gaat tijdens de voorstelling 'Vrijheid maak je samen'.

DOOR KIM NOACH
 HEERLEN

Als jochie van tien jaar mocht Christiaan Janssen op zijn trompet het taptoesignaal blazen tijdens de dodenherdenking. Het optreden maakt niet alleen indruk op *d'r jong oet Norbik* (Noorbeek), maar ook op de aanwezige Amerikaanse veteranen die na afloop op hem afkwamen en hem feliciteerden met zijn prachtige uitvoering. Op die dag is in ieder geval een zaadje geplant waardoor Christiaan Janssen, inmiddels 45 jaar en woonachtig in Heerlen, een bijzondere interesse heeft in de Tweede Wereldoorlog. „Toen ik jonger was, verzamelde ik alles over de Tweede Wereldoorlog. Ik had boeken vol over de landing van de geallieerden in Normandië en hun opmars naar Nederland.” Vrijheid moeten we koesteren, klinkt het vanuit zijn Heerlense woonkamer waar hij tekst en uitleg geeft over zijn compositie *75 Jaor Vreej*. In opdracht van de Limburgse muziekbonden en het Huis voor de Kunsten Limburg kreeg de componist eind vorig jaar de vraag om een nieuw stuk voor harmonieën en fanfares te schrijven om dit jaar de 75-jarige bevrijding van Limburg te herdenken. Schrijver Frans Pollux maakte de teksten die tijdens de uitvoering gezongen worden door koor en/of solisten.

Hoe zet je 75 jaar vrijheid om in muziek? Dat is toch haast een onmogelijke klus? Janssen haalt zijn schouders op: „Ik heb veel gehad aan de tekst van Frans Pollux. Hij schreef het stuk op rijm, waardoor je al een bepaald ritme in de tekst krijgt, waar ik melodielijnen op kan maken. Wat ik ook goed vind aan *75 Jaor Vreej* is dat het in het Limburgs geschreven is. Limburgs is een taal die vanzelf zingt.”

Het stuk is een drieluik en opent met een gesprek tussen een kleinzoon en zijn opa. „*Wie is 't toch gekômme?*”

*Vroog 't kleinkind ônverwach
„Ôs hoés is niej, 't hoés heejnaeve ald.”*

*„Det kwaam door al die bômme
En 't geluif in grônd en vlag”,
Zag opa en hae kreeg 't efkes kald*

Janssen: „Vanuit dat gesprek tussen de opa en het kleinkind wordt muzikaal langzaam het thema uitgebouwd naar het tweede deel, dat rustig is. Hierin legt opa uit dat de vrijheid die wij kennen nog jong is, pas 75 jaar oud. Hij benadrukt dat we die vrijheid moeten koesteren.”

Drieluik

In het laatste deel van het drieluik, tegen het einde van het bijna elf minuten durende stuk, wordt naar een climax toegewerkt. En vind je in de tekst de favoriete strofe van Janssen.

*Wae neet wet wie vlot de vreejheid
Beej waat wind vervleege kint
Zal pas as de jaeger heej steit
Haope det 't knienke wint*

„In deze strofe verwoordt Frans echt prachtig hoe kwetsbaar vrijheid is. Dat we het niet voor lief moeten nemen. Je hoeft maar om je heen te kijken en om te zien dat vrijheid overal om ons heen in verdrukking komt. Kijk naar de terroristische aanslagen in Brussel, Parijs. Dan heb ik het nog niet over die clown die president van de Verenigde Staten is en zijn oorlogszuchtige taal. Vrijheid is een groot goed, vrijheid zorgt ervoor dat we kunnen doen en laten wat we willen, binnen de grenzen van de wet natuurlijk. Zonder vrijheid kan ik geen mooie muziek maken.” Componeren noemt Janssen ‘vrijetijdsinvulling’ en zeker geen werk. „Dirigeren is mijn werk (hij staat op de bok bij onder meer De Symphonie Roermond, harmonie St. Caecilia Schinveld en Aurora Grevenbicht), componeren is plezier. Ik moet tijdens het schrijven geen druk voelen van ‘moeten’, dan lukt het simpelweg niet.”

Wedstrijd

Vijf jaar geleden won Janssen een wedstrijd ter ere van het 75-jarige bestaansfeest van de Limburgse Bond van Muziekgezelschappen (LBM) met zijn ‘LBM Jubel-mars’. Hij kan niet zeggen hoe de LBM nu bij hem uitgekomen is, maar voelt zich vereerd. Het is niet zijn eerste compositie met het thema bevrijding of Tweede Wereldoorlog. Voor de Koninklijke Oude Harmonie van Eijsden schreef hij *Remount*, een compositie gebaseerd op het verhaal van een Amerikaanse soldaat.

De partituren van het stuk *75 Joar Vreej* zijn gratis beschikbaar voor leden van de Limburgse muziekbonden. Wat Janssen betreft heeft elke harmonie, fanfare en koor ook de vrijheid om hun eigen interpretatie te geven aan de melodielijnen en tekst. „De tekst is geschreven in het Venloos dialect van Frans. Ik zou mensen op het hart willen drukken zich de tekst van Frans in hun eigen dialect eigen te maken om met de compositie hun verhaal te kunnen vertellen. Als het stuk het publiek raakt, dan ben ik tevreden.”

75 Jaor Vreej gaat op vrijdag 20 september in première in Theater Heerlen. Het stuk is een onderdeel van de avondvullende voorstelling ‘Vrijheid maak je samen’, waar ook de kinderopera *Brundibár* onderdeel van is. De voorstelling toert langs diverse Limburgse theaters. Zie www.hklimburg.nl/vrijheidmaakjesamen